

Diyanet'in Laiklik Fetvası

Anayasa Mahkemesi'nin Temmuz 1989'da açıklanan Başörtüsü ile ilgili gerekçeli kararında, bir laiklik yorumu vardı. Acaba bu yorum hakkında Diyanetin fetvası neydi? Bunu öğrenebilmek için, Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararından alınmış özet hükümleri, Ahmed Taşgetiren imzasıyla, Din İşleri Yüksek Kurulu'na sorduk. Ancak, Kurul'un, Anayasa Mahkemesi ile polemige girmekten kaçınacağını düşünerek, soruda, Anayasa Mahkemesinin ismini anmadan, herhangi bir çevrenin yorumu olarak zikrettik. "Laikliğin aşağıdaki şekilde yorumlanmasına İslam'ın bakış açışı net olarak nedir?" dedik. Sorduğumuz sorular ve Din İşleri Yüksek Kurulu'nun İsmail Öner imzasıyla 12. 07. 94 tarih ve 0925 sayılı cevabı şöyle: .

"Cumhuriyet ve demokrasi şeriat düzeninin karşıtıdır."

"Laiklik, dinselikle bilimselliği birbirinden ayırmış özellikle dinin, bilimin yerine geçmesini önleyerek uygarlık yürüyüşünü hızlandırmıştır. Gerçekte Laiklik din devlet ayrılığı biçiminde daraltılamaz. Boyutları daha büyük alanı daha geniş bir uygarlık, özgürlük ve çağdaşlık ortamıdır."

"Devlete dinsel konularda denetim ve gözetim hakkı tanınması, din ve vicdan özgürlüğünün demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı bir sınırlama sayılamaz."

"Dini ve mezhep bağının yerini Türk ulusçuluğu bağı almıştır."

"Devlet yönetiminde din kurallarına göre yapılan düzenlemeler hukuksal nitelik taşımaz. Din kurallarının kaynağı Tanrıdır. "İlahi istenç (irade)" Tanrı buyrukları, din kurallarının başlıca kaynağıdır. Hukukun kaynağı ise, hukuku yaratan istenç olarak kendi ulusunun istencidir. Din, ulustan kaynaklanan bir istenç olmadığından temeli toplumsal istencin oluşturduğu bir düzende hukuk kaynağı olarak sayılması olanaksızdır. Egemenliğin ulusa dayanan hukuk düzeni ile tanrısal buyruklara dayalı ilahi istenç arasında ilişki kurulamaz. Hukuk düzeni dinsel düzeni dışarıda bırakan varlığını hukuktan alıp hukukla sürdüren devlet tir. Egemenlik insana dayalıdır. Yasalar dine dayanamaz ve bağlanamaz. Yasalar ilkelerini dinden değil yaşamdan ve hukuktan almazlarsa hukuk devleti niteliği zedelenir. Gelişmek ve ilerlemek için durağan din kurallarına değil, insanlığa ayak uydurmak, akla ve bilime öncülük tanımak gerekir. Hukuksal düzenlemeler dünya işidir, din işi değildir."

"Laik anlayış, devletin görevi ile ilgili düzenlemelerinin salt günlük yaşam ile ilgili olmasını gerektirdiği gibi içeriklerinin de mutlaka dinsel doğrultuda olmasını gerektirmemektedir."

"Anayasa yönünden din, kimi haklara sahip olmanın koşulu değildir."

"Dinler doğaları gereği laik değildir."

...Ve işte Diyanet' in fetvası:

" İslam dini, sadece Allah ile kul arasındaki ilişkileri, yani iman, ibadet ve ahlak kurallarını düzenleyen bir din değil; fertlerin ve toplumların sosyal, hukuki, siyasî ve ekonomik her türlü davranış ve faaliyetleriyle ilgili her alanda hüküm ve düzenlemeler getiren bir dindir. İslam'ın hüküm ve değerlendirmesi dışında kalan hiçbir iş ve olay yoktur. Bu husus pek çok ayet-i kerime ve hadis-i şerifte açık olarak ifade olunmuştur. Bu itibarla, dilekçenizde yer alan ifade ve anlayışların İslam diniyle bağdaşması, söz konusu olamaz. "

İsmail Öner. Başkan a. Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı.

Altınoluk Dergisi, Ağustos 1994

<https://www.altinoluk.com.tr/blog/makale-16999>